

Een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers

Samen wonen, werken en leven in de gemeente Lochem
Onze visie op de brede opgave van opvang van nieuwkomers
en hoe wij onze verantwoordelijkheid hierin nemen

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Naar een lokale visie op de brede asielopgave	6
3.	Doelgroepen nieuwkomers en inzet gemeente Lochem	8
4.	Visie 'Een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers'	12
	4.1 Uitgangspunten	13
	4.2 Randvoorwaarden	14
	4.3 Thema's en ambities	16
	4.4 Afwegingskader	19
	4.5 Evaluatie	23
5.	Betrokkenenparticipatie en communicatie	24
	Tot slot	26
	Begrippenlijst	27

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt de visie 'Een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers'. We zitten midden in een politiek dynamische tijd. De inkt van de Spreidingswet is net opgedroogd en de nieuwgevormde coalitie heeft het voornemen om de Spreidingswet weer in te trekken.

Als gemeente zien we een maatschappelijke verantwoordelijkheid. In onze visie leest u wat wij belangrijk vinden om nieuwkomers in onze gemeente een veilig thuis te bieden. Vanuit het perspectief van nieuwkomers. En vanuit het perspectief van inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners. Zodat we opvang kunnen bieden op Lochemse schaal, mét een helder afwegingskader. Om voor langere tijd koers te zetten en te houden, en om uit de crisisstand te komen.

Opvang van vluchtelingen is van alle tijden. De laatste jaren neemt het aantal nieuwkomers toe door oorlogen en instabiliteit in de wereld. Dichtbij en verder weg. Nieuwkomers komen naar Europa – en Nederland – om hier een veilige plek te vinden. En in een aantal gevallen om een nieuwe toekomst op te bouwen. Een toekomst waarin zij met hun talenten en kennis kunnen meedoen in onze samenleving.

Tegelijkertijd leven er zorgen rondom de opvang en participatie van nieuwkomers. Ook in onze Lochemse gemeenschap. De zorgen gaan over de balans tussen bestaande en nieuwe inwoners. Over sociale veiligheid en leefbaarheid van de buurt, de kern of de stad. En ook: Hoe houden we als gemeente zorg, onderwijs en vervoer toegankelijk als meer mensen er gebruik van maken?

Deze visie is tot stand gekomen in gesprek met velen van u. Online via Lochem Spreekt, en tijdens een inloopbijeenkomst voor betrokken inwoners en samenwerkingspartners. Hartelijk dank dat u met ons meedacht over ons Lochemse antwoord op deze grote maatschappelijke opgave. Met als doel een samenleving in balans.

Ria Leliveld
Wethouder participatie en opvang nieuwkomers
Augustus 2024

1. Inleiding

De toename van migratie naar Europa, met name vanuit conflictgebieden, heeft ook gevolgen voor Nederland. Gemeenten, waaronder Lochem, worden geconfronteerd met de uitdaging om nieuwkomers op te vangen en te integreren in de samenleving.

Migratie is van alle tijden

Ook in de geschiedenis van de gemeente Lochem zijn voorbeelden van opvang van nieuwkomers en emigratie. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog met Spanje vluchtten inwoners van Lochem bijvoorbeeld naar grotere steden om te ontsnappen aan plunderingen. En in de 19e en 20e eeuw emigreerden Achterhoekers om economische redenen naar landen als de Verenigde Staten, Australië en Nieuw-Zeeland.

Wereldwijd is het aantal mensen dat hun thuisland verlaat in de afgelopen 10 jaar gestegen. De wereldwijde afstanden zijn kleiner geworden door betere communicatiemiddelen en kortere reistijd. Mensen buiten Europa vluchten naar Europa. En ook binnen Europa zelf verplaatsen mensen. Denk bijvoorbeeld aan de Oekraïners die hun land ontvluchtten na de Russische inval.

Schaarste

In de opgaven waar we als gemeente voor staan, kennen we onze uitdagingen. Niet alleen op het asiëldossier. Deze uitdagingen waren er al voordat wettelijke taken voor opvang van nieuwkomers bij gemeenten werden neergelegd. De opgaven die wij hebben, stelt ons voor uitdagingen in beschikbaarheid van onder andere woningen, (onderwijs) personeel en gezondheidszorg. De afgelopen jaren zijn meer taken voor de opvang en participatie van nieuwkomers bij de gemeenten komen te liggen.

Wens voor een structurele programmatische aanpak

Tot nu toe hebben we de opgave voor opvang van nieuwkomers vanuit crisis aangepakt. Maar gebeurtenissen volgen elkaar snel op en zijn soms moeilijk voorspelbaar. Dat geldt voor de situatie in landen van waaruit nieuwkomers naar Europa en Nederland komen. Dat geldt ook voor de politieke context in Nederland en voor de plannen van het nieuwe kabinet. Daardoor verandert de context waarin we ons bevinden steeds. Om voor meerdere jaren koers te houden en toch wendbaar te blijven, gaan we over naar een structurele programmatische aanpak. Deze visie is daarvoor het kader.

Opvanglocaties, wat, waar en hoe?

Voor de opvanglocaties omschrijven wij in deze visie het 'wat', het 'waar' en het 'hoe'. Dit doen we aan de hand van het afwegingskader. De thema's, ambities en randvoorwaarden uit de visie zijn onderdeel van de criteria van het afwegingskader. We nemen geen concrete locaties op die wij willen realiseren. Het soort locaties en de plek waar ze komen is afhankelijk van de context, vraag en wat wij als gemeente samen met onze partners kunnen bieden.

Leeswijzer

Wij stellen in onze visie dat onze maatschappelijke opgave leidend is. Waarom wij dat vinden en hoe wij daar invulling aan geven, leest u in deze visie.

Allereerst nemen we u mee in de context van de brede asielopgave en de aanleiding voor het schrijven van deze visie. We leggen u uit welke doelgroepen onder de visie vallen, en welke niet. De visie geeft aan wat we willen bereiken en hoe we dat gaan doen. Daarvoor omvat het uitgangspunten, thema's, randvoorwaarden en een afwegingskader.

De uitgangspunten bieden koers en wendbaarheid. Ze focussen zich op drie thema's; huisvesting, meedoen en basisvoorzieningen. Daarnaast kent de visie een afwegingskader. Dit afwegingskader gebruikt het college om tot locatiekeuze(s) te komen wanneer er opvanglocatie(s) gerealiseerd moeten worden.

2. Naar een lokale visie op de brede asielopgave

De asielopgave raakt niet alleen de gemeente Lochem. Het is een wereldwijd vraagstuk waar we op verschillende niveaus een verantwoordelijkheid in hebben. Er gelden internationale verdragen en Europese regelgeving voor het verdelen en opvangen van asielzoekers. Landelijk geldt hetzelfde, we hebben wet- en regelgeving voor het opvangen en huisvesten van nieuwkomers. In regionaal verband werken we samen met de provincie en andere gemeenten. Ook als gemeente hebben we een verantwoordelijkheid voor opvang en huisvesting van nieuwkomers. In dit hoofdstuk leest u hoe wij deze verantwoordelijkheid zien.

Verantwoordelijkheden voor asielopvang nemen toe en verschuiven naar gemeenten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het opvangen en huisvesten van nieuwkomers. Afhankelijk van de betreffende wet en de status van de nieuwkomer, heeft de gemeente haar taak te vervullen¹. Het college van burgemeester en wethouders voert deze taken uit en heeft daarvoor wettelijke bevoegdheden gekregen. De provincie en het ministerie houden toezicht op het uitvoeren van deze taken. De afgelopen jaren verschoven verantwoordelijkheden naar gemeenten. Het kabinet heeft het voornemen om wetten en daaraan gekoppelde taken in te trekken en/of aan te passen.

Visie van onze gemeente

Gemeente Lochem neemt haar verantwoordelijkheid om nieuwkomers een thuis te bieden

Het Lochemse college en de Lochemse gemeenteraad vinden een thuis bieden aan nieuwkomers een maatschappelijke verantwoordelijkheid.

De vraag is niet óf wij onze bijdrage willen leveren, maar hoe. We weten in ieder geval zeker dat we zoveel mogelijk regie willen hebben over de taakstellingen die er zijn. We willen zelf keuzes maken in plaats van dat anderen keuzes voor ons maken. Dat helpt ons uit de crisistand, zodat we koers kunnen zetten naar oplossingen voor de langere termijn. We nemen de verantwoordelijkheid voor een integrale aanpak en uitvoering van de opvang, huisvesting en begeleiding van nieuwkomers.

¹ In de begrippenlijst vindt u de definities van de doelgroepen nieuwkomers.

Met deze visie willen wij vanuit crisistand komen tot een meerjarig en omlijnd kader voor de asielopgave. De visie spreekt zich uit over de opvang en participatie van nieuwkomers in brede zin. Het doel is om belangen af te wegen en tot besluitvorming te komen. Zo borgen we in onze gemeente zowel de belangen van onze inwoners als een veilig thuis voor de nieuwkomers.

Totstandkoming visie

De gemeenteraad vroeg op 4 maart 2024 met de motie 'visie opvang asielzoekers' unaniem aan het college om met een visie voor de brede asielopgave te komen.

Deze visie ontwikkelden we in korte tijd. We haalden zoveel mogelijk op uit onze samenleving bij inwoners, lokale netwerken, samenwerkingspartners. Dit deden we op de volgende manieren:

- *Flitspeiling via Lochem Spreekt*. Deelnemers waren inwoners, lokale netwerken en samenwerkingspartners. De uitkomsten van deze peiling staan in een factsheet die u als bijlage vindt bij deze visie.
- *Bijeenkomsten met inwoners, ervaringsdeskundigen en samenwerkingspartners* (welzijnsorganisaties, Vluchtelingenwerk, onderwijs, GGD, woningcorporaties, huisartsen) om actief mee te denken over onze uitgangspunten. Een samenvatting van deze bijeenkomsten voegen we als bijlage toe aan deze visie.
- *Integrale samenwerking* tussen de verschillende afdelingen die vanuit de gemeente Lochem betrokken zijn bij de opvang en participatie van nieuwkomers.

Regionale samenwerking

Naast lokale samenwerking met verschillende partners wil de gemeente Lochem met gemeenten in de regio samenwerken met als doel elkaar te helpen in de gezamenlijke regionale opgave. Ook werkt de gemeente hiervoor samen met lokale netwerken, samenwerkingspartners en medeoverheden. Dit doen wij vanuit onze gemeentelijke verantwoordelijkheid.

Wet- en regelgeving

Over de bescherming van nieuwkomers zijn internationale afspraken gemaakt. Deze afspraken zijn uitgewerkt in het Nederlandse asielbeleid. In het proces van opvang en huisvesting spelen verschillende verdragen, wetten en regels een rol.

- Een groot deel van de vluchtelingen vraagt op grond van het *Vluchtelingenverdrag* van de Verenigde Naties om asiel. Het Vluchtelingenverdrag is een verdrag om iemand te beschermen tegen vervolging en onmenselijke behandeling in het land van herkomst. Het verdrag komt voort uit de universele verklaring van de rechten van de mens.
- Het recht op opvang voor asielzoekers bestaat naast onderdak uit begeleiding, noodzakelijke middelen voor levensonderhoud en toegang tot medische zorg. Dit is wettelijk vastgelegd in de *Regeling verstrekkingen asielzoekers (Rva)* en de *Regeling verstrekkingen bepaalde categorieën vreemdelingen (Rvb)*. De uitvoering van beide regelingen is een taak van het COA.
- In de *wet Centraal Orgaan opvang asielzoekers* staat dat het de taak van het COA is om voorzieningen beschikbaar te stellen.
- Sinds 1 februari 2024 geldt de *Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen* (de Spreidingswet). Deze wet regelt een eerlijke verdeling van het opvangen van asielzoekers onder alle gemeenten in het land. Colleges van burgemeester en wethouders (B&W) hebben als taak en bevoegdheid om opvanglocatie(s) aan te wijzen waar asielzoekers tijdens de asielprocedure verblijven. De gemeenteraad zorgt als het nodig is voor het aanpassen van het bestemmingsplan voor de aan te wijzen locatie. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) heeft als taak om asielzoekers een veilige en leefbare opvang te bieden en hen te begeleiden. Als asielzoekers een status krijgen, zijn gemeenten samen met woningcorporaties verantwoordelijk om huisvesting te bieden.
- Sinds 2015 verplicht de *Huisvestingswet* gemeenten om statushouders huisvesting aan te bieden.
- De *Wet inburgering 2021* regelt dat gemeenten statushouders inburgeren.
- Onder het *staatsnoodrecht* werden gemeenten verantwoordelijk voor het opvangen van Oekraïense ontheemden. Sinds 12 maart 2024 is het opvangen van Oekraïense ontheemden een verantwoordelijkheid van het college van B&W.

3. Doelgroepen nieuwkomers en inzet gemeente Lochem

Deze visie gaat over nieuwkomers. Nieuwkomers zijn een groep vluchtelingen met verschillende achtergronden en levensverhalen. Wat hen bindt, is dat ze in een nieuwe omgeving vaardigheden willen en moeten leren om zoveel mogelijk op eigen kracht een nieuw leven op te bouwen. Meedoen in de samenleving is hiervoor een belangrijke sleutel. Een terugkeer-perspectief hangt af van de ontwikkelingen in het land van herkomst.

In deze visie spreken we over nieuwkomer. Tenzij het nodig is om precies te benoemen om welke doelgroep onder nieuwkomers het gaat. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het gaat om een juridische status en wettelijke rechten en plichten. De gemeente Lochem heeft voor de verschillende groepen nieuwkomers een opgave. Per doelgroep kan deze opgave – al dan niet vanuit de wet – verschillen. Deze visie gaat over de volgende doelgroepen nieuwkomers:

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's)

Jonge vluchtelingen tot 18 jaar, met of zonder status, die zonder hun ouders en begeleiding naar Nederland komen. Deze doelgroep heeft veel begeleiding nodig in hun ontwikkeling naar volwassenheid. Zo krijgen zij een voogd tot ze 18 jaar worden of Nederland verlaten. Amv's hebben in Nederland recht op onderdak, onderwijs, gezondheidszorg en begeleiding. Nidos is verantwoordelijk als voogdijinstelling voor deze groep. Het COA is verantwoordelijk voor goede opvang en begeleiding van alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

Huidige situatie

In 2024 verblijven er 65 amv's in onze gemeente.

Inzet komende jaren

- Huidige en toekomstige opvang en begeleiding van amv's moet passen bij de leeftijdscategorie van de jongeren;
- amv's moeten zoveel mogelijk in onze gemeente of regio kunnen blijven wonen zodat ze onderwijs en sociale contacten kunnen behouden en/of voort kunnen zetten in dezelfde omgeving.

Asielzoekers

Een asielzoeker vraagt in een ander land bescherming aan door een asielverzoek in te dienen. Tijdens de asielprocedure wordt onderzocht of iemand recht heeft op bescherming. De eerste opvang is in een aanmeldcentrum (bv. Ter Apel) en vervolgens plaatsing in een asielzoekerscentrum (AZC) in het land. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) bepaalt of een asielzoeker internationale bescherming nodig heeft en een verblijfsvergunning voor Nederland krijgt. Als dit zo is, dan spreken we over een statushouder.

Het COA is verantwoordelijk voor de plaatsing van asielzoekers in een opvanglocatie. Deze opvanglocatie kan volgens de normen van het COA, grootschalig zijn (>300 personen) of kleinschalig (<150 personen). Het COA sluit met de betreffende gemeente een bestuursovereenkomst voor het verwerven en beheren van een opvanglocatie.

Huidige situatie

- De gemeente Lochem heeft in 2024 de opgave om 211 asielzoekers op te vangen (inclusief 18 amv's). Afhankelijk van de ontwikkelingen rondom de Spreidingswet kan deze opgave veranderen. Gemeenteraad en college hebben zich uitgesproken om – los van de Spreidingswet – te willen bijdragen aan opvang van asielzoekers.
- In onze gemeente beschikken we op dit moment over beperkte mogelijkheden voor opvanglocaties. Een onbebouwde locatie aanwijzen vraagt het aanleggen en/of beschikbaar maken van voorzieningen en bereikbaarheid. Dat kost tijd, inzet en financiële middelen. In 2024 is de opgave om op 1 juli 2025 de opvanglocatie(s) voor asielzoekers in gebruik te hebben.

Inzet komende jaren

We zetten bij het zoeken naar opvanglocaties voor asielzoekers in op drie mogelijke scenario's (niet in volgorde van prioriteit):

- Opvang verspreid over meerdere locaties in verschillende kernen;
- Opvang verspreid over meerdere locaties in één kern;
- Opvang gecentreerd op één locatie.

Daarbij willen we ons niet binden aan een definitie van groot- of kleinschalige locaties met een bepaalde omvang. De redenen hiervoor zijn dat beelden hierover teveel verschillen. En de omvang van een opvanglocatie is maatwerk per locatie. Leidend zijn de opgave, het belang van inwoners en nieuwkomers, haalbaarheid en de invulling van onze thema's en randvoorwaarden. Voor de keuze gebruiken we het afwegingskader.

Oekraïense ontheemden

Conform nationale regelgeving bieden we Oekraïense ontheemden zorg en opvang. Deze wettelijke plicht stopt wanneer de tijdelijke bescherming is verstrekt. De opvang en participatie van Oekraïense ontheemden is niet langer een crisis- of veiligheidsvraagstuk. De verantwoordelijkheid voor opvang van ontheemden uit Oekraïne ligt bij het college. Nu de oorlog in Oekraïne voortduurt, zien we bij een aantal ontheemden de wens om een toekomst in Nederland op te bouwen. Veel ontheemden uit Oekraïne hebben werk gevonden binnen of buiten onze gemeente.

Huidige situatie

- Het college realiseert op het moment van schrijven van deze visie drie locaties voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Met deze drie locaties kunnen wij voldoen aan de huidige taakstelling van 217 Oekraïners.
- Nu de oorlog in Oekraïne voortduurt, zal opvang geleidelijk overgaan in wonen. Een deel van de Oekraïners zal permanent in Nederland willen verblijven. Dit betekent dat zij instromen op de woningmarkt.
- Het langduriger verloop van de oorlog, heeft tot gevolg dat de taakstelling voor de gemeenten voor opvang van ontheemden uit Oekraïne hoger wordt en kan blijven.
- Ontheemden uit Oekraïne ontvangen leefgeld en onderdak. Inmiddels werkt een groot aantal Oekraïners en hebben daarmee een eigen inkomen.

Inzet komende jaren

- Met de keuzes voor locaties voor ontheemden uit Oekraïne borgen we opvang waarmee de ontheemden zoveel als mogelijk zelf in staat zijn hun leven te regisseren. Hiervoor beschikt de woonlocatie over de benodigde voorzieningen.
- Bij voorkeur ontsluiten we locaties voor ontheemden uit Oekraïne ook voor andere doelgroepen binnen ons woonbeleid, waaronder ouderen, statushouders en jongeren. We zoeken hiervoor samenwerking met woningcorporaties.

Statushouders en nareizigers

Statushouders, ook wel vergunninghouders, zijn vluchtelingen die een status kregen om in Nederland te verblijven. Vanuit de centrale opvang in een AZC worden statushouders landelijk gekoppeld aan een gemeente. Dat betekent dat de betreffende gemeente verantwoordelijk is voor de reguliere huisvesting van statushouders. Statushouders hebben een inburgeringsplicht. Pas als vluchtelingen een status krijgen en een woonruimte, kunnen zij starten met het leren van de Nederlandse taal en met participatie in de samenleving.

Nareizigers zijn directe familieleden van de statushouder die naar Nederland overkomen. Het Rijk bepaalt per half jaar de taakstelling voor de gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor huisvesting en het traject van inburgering. De gemeente werkt hierin samen met woningcorporaties en partners op gebied van onderwijs en welzijn.

Huidige situatie

- De gemeente Lochem behaalt in 2024 de taakstelling niet voor huisvesting van statushouders. Over 2023 en 2024 hebben wij een achterstand van 42 statushouders. Van de statushouders die aan onze gemeente zijn toegewezen, is een groot deel alleenstaand. Huisvesting voor 1 persoon is in onze gemeente weinig beschikbaar.

Inzet komende jaren

We zetten bij het zoeken naar opvanglocaties voor asielzoekers in op drie mogelijke scenario's (niet in volgorde van prioriteit):

- We willen voldoen aan het behalen van de taakstelling voor huisvesting van statushouders.
- Met de keuzes voor locaties voor statushouders borgen we huisvesting waarmee de statushouders zoveel als mogelijk zelf in staat zijn hun leven te regisseren. Hiervoor beschikt de woonlocatie over de benodigde voorzieningen.
- Bij voorkeur ontsluiten we locaties voor statushouders ook voor andere doelgroepen binnen ons woonbeleid, waaronder ouderen en jongeren. We zoeken hiervoor samenwerking met woningcorporaties.
- We zoeken naar mogelijkheden om woningruimte beter te benutten door kamergewijze verhuur aan alleenstaande statushouders of door meer 1-persoons huishoudens te faciliteren. We werken hiervoor samen met woningcorporaties.

Doelgroepen die niet onder de visie vallen

De doelgroepen hieronder vallen niet onder de visie. Een toelichting op de doelgroep kunt u lezen in het begripkader op pagina 18.

- Arbeidsmigranten
- Derdelanders
- Uitgeprocedeerde asielzoekers
- Asielzoekers uit veilige landen

4. Visie 'Een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers'

Wij hebben een maatschappelijke opgave een thuis te bieden aan nieuwkomers. We streven naar een lokale samenleving waarin nieuwkomers kunnen meedoen in het dagelijkse leven en waarin we kansen zien. We houden oog voor de beschikbaarheid en toegankelijkheid van basisvoorzieningen voor iedereen waarbij we zo min mogelijk (extra) druk op voorzieningen nastreven. En waarbij nieuwkomers in harmonie samenleven in onze samenleving en met onze inwoners. Hiermee geven we koers voor meerdere jaren om van crisissituatie naar structurele oplossingen te komen.

Hoe is onze visie opgebouwd en hoe komen we tot uitvoering van de visie?

Onze visie bestaat uit;

- Uitgangspunten
- Randvoorwaarden
- Thema's: huisvesting, meedoen en basisvoorzieningen
- Afwegingskader

Voor elk thema spreken wij onze ambitie uit. We leggen uit hoe we onze ambitie borgen en wat onze inwoners en nieuwkomers daarvan merken. Het college gebruikt de thema's en ambities voor de brede asielopgave. Deze opgave reikt verder dan alleen het realiseren van locaties.

Het gaat ook over andere vraagstukken. Bijvoorbeeld: Zijn voor- en vroegschoolse educatie ook toegankelijk voor Oekraïense ontheemden? Is minimeleidend toegankelijk voor alle nieuwkomers? Wanneer er wel een vraag voor ligt één of meerdere locaties te ontwikkelen, heeft de visie een afwegingskader om tot locatiekeuzes te komen. We lichten hierna onze uitgangspunten, randvoorwaarden, thema's met ambities en het afwegingskader toe.

4.1 Uitgangspunten

- We handelen als gemeente vanuit onze maatschappelijke opgave. We vangen nieuwkomers humaan op en zorgen voor een leefbare situatie voor zowel nieuwkomers als inwoners. Onder humane opvang verstaan we opvang die voldoet aan normen en wet- en regelgeving op internationaal, Europees en landelijk niveau. Een thuis bieden aan nieuwkomers zien wij als onze maatschappelijke opgave. Ook als er geen wettelijke plicht (meer) is. We nemen onze bestuurlijke verantwoordelijkheid door naar zowel de maatschappelijke opgave, bestuurlijke (regionale) afspraken als wettelijke plichten te kijken en daarin een afgewogen keuze te maken.
- We houden waar mogelijk regie op vraagstukken over opvang en meedoen van nieuwkomers. Dit doen we in samenwerking met de gemeenteraad, samenwerkingspartners en inwoners. Waarbij raad en college een eigen verantwoordelijkheid hebben. Zo is het college bevoegd om binnen de kaders van de wet of bestuurlijke afspraken te handelen. En is de raad kaderstellend en controlerend. Deze visie is een kader dat de raad aan het college meegeeft. Het college evalueert de visie regelmatig en verantwoordt haar keuzes in de P&C-cyclus.
- We hebben aandacht voor participatie van betrokkenen in de samenleving. Als college nemen we besluiten die van invloed zijn op onze inwoners, samenwerkingspartners en lokale netwerken. We betrekken hen in de realisatie van onze plannen, om deze zogoed mogelijk vorm te geven. We gaan waar mogelijk polarisatie en radicalisatie tegen. We zijn duidelijk over wat wel/niet mogelijk is. En blijven luisteren in complexe situaties waarin veel belangen spelen. Een thuis in de gemeente Lochem doen we zoveel mogelijk samen.
- We blijven wendbaar en houden koers. Wat vandaag geldt, kan morgen alweer anders zijn. We gebruiken onze ervaringen om van te leren. We stellen bij wanneer de situatie daarom vraagt. We houden er rekening mee dat we niet alles kunnen voorspellen en overzien. Deze visie helpt ons om ook in onverwachte omstandigheden koers te houden.

4.2 Randvoorwaarden

In deze paragraaf beschrijven we de randvoorwaarden die gelden voor de opvang van nieuwkomers en deelname van nieuwkomers aan onze samenleving. Het gaat daarbij over integratie/participatie, veiligheid, onderwijs en zorg.

Integratie / participatie

Deelname aan de samenleving stimuleert zelfontplooiing. Als gemeente stimuleren we meedoen. Bijvoorbeeld door taallessen aan te bieden, (vrijwilligers)werk en deelname aan verenigingen te stimuleren. Meedoen van nieuwkomers betekent ook oog hebben voor draagkracht in de Lochemse samenleving. We benutten en stimuleren talenten van nieuwkomers waar dat kan.

Aandachtspunten

- Meedoen in de samenleving is een proces dat tijd en energie vraagt van alle betrokkenen. We merken dat maatwerk nodig is om buiten de gebaande paden of het standaard traject mogelijkheden en talenten van nieuwkomers te benutten.
- De weg naar de arbeidsmarkt voor statushouders kan een moeizaam proces zijn. De beheersing van de Nederlandse (en/of Engelse) taal is bij werkgevers een harde eis. Ook langdurige begeleiding op de werkplek is voor veel werkgevers niet haalbaar. Daarom vinden we inzet op taalvaardigheid Nederlands en op samenwerking met werkgevers in begeleiding op de werkvloer belangrijk.
- Door de lokale netwerkpartners, vrijwilligers en dorpshuizen wordt veel (informele) hulp, ondersteuning en activiteiten georganiseerd voor ontheemden en statushouders. Deze samenwerking en verbindingen willen we graag houden en versterken. Door ons gemeentelijk netwerk aan te bieden en verbindingen te leggen.
- Op het gebied van meedoen voor asielzoekers heeft de gemeente Lochem nog geen ervaring. We nemen ervaringen van andere gemeenten en van COA en Vluchtelingenwerk mee. We vinden het waardevol om met het COA en samenwerkingspartners te onderzoeken wat mogelijk is om contacten tussen asielzoekers en inwoners te stimuleren.

Veiligheid

Dat iedereen die deelneemt aan onze samenleving veilig kan wonen, werken en leven is voor ons het uitgangspunt. Dit betekent dat we oog hebben voor sociale en fysieke veiligheid. Zowel voor onze inwoners als voor de nieuwkomer zelf. We spreken personen aan op hun individuele verantwoordelijkheden. We gaan hierbij uit van wederzijds respect en begrip. Verschillen in culturele normen en waarden erkennen we maar zijn niet leidend in ons beleid. We zetten in op een veilige leefomgeving voor iedereen.

Deze veilige leefomgeving bestaat uit fysieke en sociale veiligheid. Fysieke veiligheid gaat over bescherming tegen leed door ongevallen of incidenten en is in wet- en regelgeving vastgelegd. Sociale veiligheid gaat over bescherming tegen met name criminaliteit en (sociale) overlast. We nemen samen met betrokken partijen maatregelen om criminaliteit en overlast tegen te gaan. We werken aan goede contacten met buurten en wijken. Als het noodzakelijk is om maatregelen te treffen, dan gaan deze in overleg met betrokkenen. Daarbij wegen we tussen belangen en opgaven die er zijn.

Verkeersveiligheid is in onze gemeente met de vele landelijke wegen een belangrijk aandachtspunt. We maken een analyse van de risico's voor verkeersveiligheid rondom de beoogde locatie en stellen beheersmaatregelen op om eventuele risico's te minimaliseren.

Aandachtspunten

- Nieuwkomers kunnen makkelijk slachtoffer worden van bijvoorbeeld uitbuiting, oplichting of fraude. We onderkennen dit en gaan hier aandacht aan geven. Onze samenwerkingspartners betrekken we hierbij.
- Het is belangrijk dat onderlinge culturele verschillen bij nieuwkomers en tussen nieuwkomers en inwoners voldoende in beeld zijn bij onze organisatie en bij onze samenwerkingspartners. Veel kennis is hierover al voorhanden. We willen radicalisering en polarisatie zoveel mogelijk tegengaan. Door kennis te delen en ontmoeting te stimuleren.

Onderwijs

Alle leerplichtige kinderen onder de groep nieuwkomers in onze gemeente hebben wettelijk recht op onderwijs. Als gemeente zijn wij verplicht om het onderwijs en het vervoer te organiseren. We kijken naar passend en bereikbaar onderwijs samen met onze onderwijspartners. We stimuleren taalonderwijs voor de niet leerplichtigen, omdat dit meedoen gemakkelijker maakt.

Aandachtspunten

- Door krapte op de arbeidsmarkt, blijft het nu en de komende jaren moeilijk om voldoende docenten voor het onderwijs in Nederlands als tweede taal (NT2) te vinden. Datzelfde geldt voor de kinderopvang. Een snelle oplossing is niet voorhanden.
- Voor statushouders die niet leerplichtig zijn (volwassenen) steken we in op een combinatie van werk en taal. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking van het Taalhuis, gemeente en 't Baken met ondernemers. Vrijwillige taaldocenten zijn opgeleid om ontheemden en statushouders op het werk te begeleiden. De Nederlandse taal te oefenen/in de praktijk te brengen.

Zorg

Gezondheid is breed en gaat over fysiek, mentaal, sociaal, dagelijks functioneren en kwaliteit van leven. Gezondheid is het vermogen om zich aan te passen en eigen regie te behouden. Goede en passende gezondheidszorg is belangrijk voor iedereen. Samen met onze ketenpartners bieden we een passend aanbod van preventie en zorg. Soms vanuit het wettelijk kader, soms omdat dit bijdraagt aan welbevinden en welzijn. Bij het realiseren van locaties is zorg een belangrijke afweging.

Aandachtspunten

- Er ligt een grote druk op de gezondheidszorg. Er dreigt een tekort aan huisartsen in de regio. En er zijn lange wachtlijsten in de GGZ en Jeugdhulp. Door de instroom van nieuwkomers wordt deze druk groter. Huisartsenpraktijken in onze gemeente kunnen geen tot weinig nieuwe patiënten opnemen.
- In de regel verzorgt het COA zelf de medische begeleiding en zorg op een opvanglocatie. Het COA geeft aan hier wel een bepaalde omvang van de opvang voor nodig te hebben. De resultaten van de onderhandelingen hierover komen tot uitdrukking in een bestuursovereenkomst. Huisartsen in onze gemeente hebben aangegeven dat zorg op kleine schaal beperkt te geven is. En dat de zorg voor asielzoekers beter door een huisarts vanuit een nieuwe nulpraktijk in de stad Lochem kan starten of op 1 locatie gegeven kan worden door COA. Dit is een aandachtspunt om mee te nemen bij de afweging van locaties.
- Een aantal gezondheidsproblemen doet zich significant vaker voor bij nieuwkomers, zoals PTSS, overgewicht, onvoldoende bewegen en chronische aandoeningen. Vroegtijdig signaleren van gezondheidsproblemen kan latere en zwaardere zorg voorkomen. Hiervoor is continuïteit en beschikbaarheid van voldoende zorg- en welzijns-capaciteit belangrijk.
- Voorlichting over ziektebeelden (o.a. veel voorkomende kinderziekten en chronische aandoeningen) is belangrijk, net als voorlichting over gezonde voeding en een gezonde leefstijl. We zetten in op voldoende voorlichting die aansluit bij de doelgroepen ontheemden en statushouders en werken hiervoor samen met onze ketenpartners.

4.3 Thema's en ambities

In deze paragraaf beschrijven we welke drie thema's we prioriteit geven: huisvesting, meedoen en basisvoorzieningen. We lichten de thema's toe en beschrijven per thema onze ambitie. Ook leggen we uit hoe we onze ambities borgen en wat onze inwoners en nieuwkomers daarvan merken. De thema's en ambities zijn niet uitgewerkt in concrete doelstellingen. Dit volgt in een uitvoeringsprogramma dat we per thema ontwikkelen.

Huisvesting

Ambitie: als gemeente richten we ons op humane opvanglocatie(s) en/of huisvesting.

Iedere nieuwkomer (alleenstaande minderjarige vreemdeling, asielzoeker, statushouder of ontheemde) heeft op basis van onze maatschappelijke opgave (tijdelijke) huisvesting die past bij de status. De gemeente realiseert of faciliteert deze huisvesting en werkt hiervoor samen met o.a. COA en/of woningcorporaties. Onder humane opvang verstaan we opvang die voldoet aan normen en wet- en regelgeving op internationaal, Europees en landelijk niveau.

Hoe zorgen we voor passende opvang en/of huisvesting voor nieuwkomers?

We houden er rekening mee dat rechten en plichten onder nieuwkomers verschillen. Dit heeft met hun juridische status te maken. Bij het realiseren of faciliteren van huisvesting en/of opvanglocatie(s) borgen we zoveel mogelijk het regisseren van het leven door de nieuwkomer zelf, of door de verantwoordelijke instantie. We nemen dit mee in onze keuzes als gemeente en in de (bestuurlijke) afspraken die wij maken met samenwerkingspartners.

Voor statushouders betekent dit dat we structurele huisvesting mogelijk maken. We bieden hen bestaanszekerheid en daarvoor is structurele huisvesting nodig. Met samenwerkingspartners borgen we afspraken waarmee statushouders recht hebben en houden op structurele huisvesting. In de schaarste die we hebben, zijn niet altijd passende woningen beschikbaar om statushouders te huisvesten. Dit betekent dat wij als gemeente keuzes kunnen maken die doorstroom van statushouders faciliteert, zodat we versneld aan onze taakstellingen kunnen voldoen. Onze ambitie blijft passende huisvesting.

Het college realiseert op het moment van schrijven van deze visie drie locaties voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Met de keuzes die het college maakte ten aanzien van deze locaties borgt zij opvang waarmee de ontheemden zoveel als mogelijk zelf in staat zijn hun leven te regisseren.

Wanneer (een) locatie(s) gerealiseerd moeten worden, gebruikt het college het afwegingskader uit deze visie. Met dit afwegingskader borgt zij de wat en waar vragen. Hoe het college het afwegingskader toepast, is te lezen in de paragraaf 4.4 'Afwegingskader'.

Wat merken onze inwoners en nieuwkomers daarvan?

Het college houdt in haar keuzes rekening met (bestaand) beleid dat de brede woonopgave raakt. Zo dient zij de belangen van huidige inwoners en nieuwkomers. Wanneer het college (een) locatie(s) realiseert, gaat zij na besluitvorming in gesprek met omwonenden.

Meedoen

Ambitie: nieuwkomers doen mee in de samenleving.

Meedoen betekent deelnemen aan de samenleving. Bijvoorbeeld door te werken, naar school te gaan, te sporten of vrijwilligerswerk te doen. Als gemeente willen we bereiken dat nieuwkomers meedoen, los van afkomst, status en toekomst. Onze samenleving is open en toegankelijk. We zien kansen om verbindingen tot stand te brengen die leiden tot sociale en economische binding in onze gemeente. Nieuwkomers brengen kansen en talenten met zich mee. We streven ernaar om dit potentieel zoveel mogelijk te benutten.

Hoe zorgen we er voordat nieuwkomers kunnen meedoen in de samenleving?

We stimuleren meedoen, en indien nodig organiseren we (samen met lokale netwerken) of faciliteren we dat. Het leren van de Nederlandse taal en cultuur vergemakkelijkt meedoen in de samenleving. We stimuleren dat nieuwkomers onze taal en cultuur leren. De mate van de betrokkenheid van de gemeente hangt af van het wettelijke kader en de maatschappelijke opgave.

We zetten voor statushouders en ontheemden in op snelle en effectieve toeleiding naar de arbeidsmarkt en/of onderwijs. Kinderen hebben altijd toegang tot onderwijs. Voor asielzoekers zetten we in op interactie en contact met de samenleving, wijk en inwoners. We zoeken hiervoor actief contact met lokale netwerken en samenwerkingspartners.

We houden oog voor de mentale gezondheid van nieuwkomers en bieden of faciliteren samen met samenwerkingspartners psychosociale hulp passend bij de situatie waarin de nieuwkomer zich bevindt. We borgen dat iedereen die onder de Wet Inburgering valt (statushouders) de Nederlandse taal en cultuur leert en inburgert.

Participatie vindt plaats door te werken, te studeren en door mee te kunnen doen aan het sociale/verenigingsleven. Ons beleid Inburgering en participatie regelt de uitvoering hiervan. Het beleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

Bij ontheemden doen we een beroep op hun zelfredzaamheid en participatievermogen. Zij brengen (arbeids-)potentieel mee en we zien dat deze groep redelijk in staat is haar eigen leven te organiseren zonder tussenkomst van ons als gemeente. Daarnaast borgen we dat zij, indien nodig, een beroep kunnen doen op voorzieningen van de gemeente.

Wanneer we asielzoekers opvangen in onze gemeente, gaan we ervan uit dat het COA als verantwoordelijke organisatie meedoen stimuleert. We ondersteunen het COA in contact te komen met andere netwerkpartners. Wij bieden ons netwerk aan. Zo zijn verbindingen snel gemaakt in onze gemeente.

Wat merken onze inwoners en de nieuwkomers daarvan?

Meedoen is belangrijk, omdat dit een gevoel van eigen waarde geeft. Door mee te doen, ontstaan verbindingen in onze samenleving tussen inwoners en nieuwkomers. We gaan in gesprek met omwonenden en inwoners uit de omgeving van de locatie. Hoe bevorderen we onderling contact, op welke schaal en welke initiatieven zijn mogelijk?

Basisvoorzieningen

Ambitie: we zetten in op de toegankelijkheid en beschikbaarheid van basisvoorzieningen.

Met basisvoorzieningen bedoelen we onderwijs, (gezondheids-)zorg, openbaar/publiek vervoer, toegang tot verenigingen, welzijnsvoorzieningen, winkels en gemeentelijke dienstverlening. Een aantal van deze basisvoorzieningen is randvoorwaardelijk, zoals onderwijs en zorg.

Onze basisvoorzieningen zijn nu en de komende jaren in beperkte mate aanwezig. Wanneer er een nieuwe woonwijk komt of nieuwe locatie voor nieuwkomers, is en blijft de praktijk dat we te maken hebben met schaarste van een aantal van deze voorzieningen. Dit omdat zowel inwoners als nieuwkomers gebruik maken van basisvoorzieningen. Dit betekent dat we oog moeten houden voor de beschikbaarheid en toegankelijkheid van basisvoorzieningen voor inwoners en nieuwkomers.

Hoe zorgen we ervoor dat basisvoorzieningen zoveel mogelijk toegankelijk en beschikbaar blijven?

We blijven in gesprek met onze samenwerkingspartners die verantwoordelijk zijn voor de basisvoorzieningen. Daar waar kan, ontlasten we de basisvoorzieningen (onderwijs, gezondheidszorg, begeleiding gemeentelijke dienstverlening, etc). Of, wanneer het kansen biedt, stimuleren we ontwikkeling van basisvoorzieningen om ze toegankelijk en beschikbaar te maken.

Het COA is op grond van wet- en regelgeving verantwoordelijk voor een groot deel van de basisvoorzieningen. Wij zien er als gemeente scherp op toe dat het COA deze rol en verantwoordelijkheid op zich neemt. We maken hierover afspraken in een bestuursovereenkomst. Dat betekent wat ons betreft ook het toezien op het voorzien in de beschikbaarheid van personeel voor de uitvoering van voorzieningen. We werken intergemeentelijk samen. Ook met regionale samenwerking kunnen we voorzieningen toegankelijk en beschikbaar houden of maken.

Wat merken onze nieuwkomers en inwoners daarvan?

We streven ernaar om opvanglocatie(s) en huisvesting zo dicht mogelijk bij bestaande basisvoorzieningen te organiseren. Lukt dat niet, dan kijken we of die voorzieningen te ontwikkelen zijn in de buurt van een opvang- en/of huisvestingsplek en welke hulp daarbij nodig is. Want wachtlijsten en -tijden nemen toe voor inwoners en nieuwkomers en dat vinden we niet wenselijk. We maken afwegingen als voorzieningen beperkt beschikbaar zijn. Als andere organisaties met hun aanbod de druk op deze voorzieningen kunnen verminderen, dan stimuleren we dat. Denk aan voor- vroegschoolse educatie en jeugdhulp. Basisvoorzieningen blijven op die manier zoveel als mogelijk beschikbaar voor iedereen.

4.4 Afwegingskader

Om aan de maatschappelijke opgave te voldoen, kan het zijn dat er opvanglocatie(s) aangewezen of ontwikkeld moeten worden. Om tot een locatiekeuze te komen, gebruikt het college een afwegingskader. Het afwegingskader is een instrument om te komen tot een afgewogen keuze op basis van criteria.

Het proces om te komen tot een besluit voor het aanwijzen van een locatie schrijven we hieronder uit. In dat proces maken we afwegingen. Dat doet het college met het afwegingskader. Het afwegingskader kent drie fases:

1. in beeld brengen van mogelijke locatie(s);
2. onderzoek op haalbaarheid;
3. plan van aanpak realisatie.

Doelgroepen

Het afwegingskader gebruiken we om te kijken naar locaties voor de verschillende doelgroepen. We willen hierin tot een flexibele invulling komen. Zo kunnen we inspelen op wat nodig is, wat beschikbaar is, wat passend is en wat passend is te maken. De opgave voor het huisvesten van de verschillende doelgroepen varieert ieder jaar. Als gemeente hebben we geen invloed op de taakstellingen die het Rijk bij de gemeenten neerlegt. In onze zoektocht kijken wij ook naar een evenwicht en een mix tussen nieuwkomers en inwoners. Dat betekent dat als een locatie ook passend (te maken) is voor huidige inwoners (bv. spoedzoekers, jongeren), we bij voorkeur de locatie ook ontsluiten voor deze doelgroepen. Dit kan bijdragen aan integratie en participatie

Locaties

In de peiling onder inwoners en de gesprekken met inwoners, raad en samenwerkingspartners, ging het over grootschalige en kleinschalige locaties. De beleving daarbij is verschillend en hangt samen met doelgroep, omvang van de doelgroep en mogelijkheden voor participatie in de samenleving en inburgering.

Een opvanglocatie voor 100 asielzoekers of een woonlocatie voor 65 ontheemden kan door de een als kleinschalig beleefd worden en door de ander als grootschalig. In het afwegingskader staan criteria waarmee een keuze gemaakt kan worden voor een locatie met daarbij behorende omvang. Wij kiezen er bewust voor om het afwegingskader leidend te laten zijn. En geen definitie te koppelen aan klein- of grootschalig met daarbij omvang en aantallen, omdat wat nodig, beschikbaar en passend (te maken) is, beperkt is en per jaar kan verschillen. Dat maakt dat we ons niet op voorhand op omvang, type locatie en aantal plekken willen verbinden. Per situatie willen we gewogen keuzes maken.

Besluitvorming

De huidige wet- en regelgeving geeft het college van B&W de bevoegdheid om op basis van het afwegingskader een besluit te nemen over de keuze van locaties. De uiteindelijke keuze is een afweging tussen de maatschappelijke opgave van de gemeente, het belang van omwonenden en het belang van de opvang en participatie van nieuwkomers. We streven naar huisvesting van statushouders en ontheemden passend bij de kernen en de daarbij aanwezige voorzieningen.

Afwegingskader

FASE 1 WAT? In beeld brengen van mogelijke locatie(s)	FASE 2 WAAR? Onderzoek op haalbaarheid	FASE 3 HOE? Plan van aanpak realisatie
Afwegingskader geeft antwoord op		
• Type locatie(s) • Aantal locatie(s) • Omvang • Duur • Ligging locatie ten opzichte van de kernen	• Welke locatie(s) biedt/en de juiste mogelijkheden	• Hoe organiseren we de opvanglocatie(s) en met wie? • Doorlooptijd van de realisatie
Criteria		
• Wettelijk en bestuurlijk kader • Eigenaar • Doelgroep nieuwkomer • Omvang • Wenselijkheid spreiding doelgroep nieuwkomer • Objectieve veiligheid • Ligging locatie in buurt/wijk/omgeving • Aanwezigheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid van (basis)voorzieningen • Toetsing bestaand beleid • Financiële afwegingen • Knelpunten / oplossingsmogelijkheden	Haalbaarheidsonderzoek • Exploitatie • Ruimtelijke analyse en procedures in relatie tot haalbaarheid • Humane / passende locatie(s) • Toetsing aan beleidskader en visies • Financiële afwegingen • Oplossingsrichtingen	Het plan van aanpak kent een aantal onderdelen, namelijk: • Ruimtelijke procedures • Overzicht van wie regie heeft waarop en welke verantwoordelijkheden er gelden • Communicatie • Betrokkenenparticipatie aan de hand van een duidelijk proces • Subjectieve veiligheid (risicoanalyse) • Uitvoeringsplan ten aanzien van risico's, beheersmaatregelen en veiligheidsmaatregelen • Sluiten bestuursovereenkomst indien van toepassing
Resultaat na afweging		
Mogelijke locatie(s) zijn in kaart gebracht. Aan het college ligt voor: • Welke locaties in beeld zijn gebracht • Welke afwegingen zijn gemaakt • Voorstel tot onderzoek op haalbaarheid (fase 2)	Onderzoek op haalbaarheid is afgerond. Aan het college ligt voor: • Haalbaarheidsinventarisatie • (voorgenomen) Besluit aanwijzen locatie • Advies van gemeenteraad, gevolgd door definitief besluit B&W	Uitvoering plan van aanpak

Proces realisatie opvanglocatie(s)

Vaststellen opdracht

- STAP 1 Start van het proces (ambtelijke organisatie).
- STAP 2 Besluit (college) over opdracht zoeken naar een of meerdere opvanglocaties.

Vaststellen proces

- STAP 3 inrichten projectteam (ambtelijke organisatie).
- STAP 4 Stappenplan maken (ambtelijke organisatie).

Adviseren over locatiekeuze

- STAP 5 Uitvoeren fase 1 afwegingskader (ambtelijke organisatie).
- STAP 6 Uitvoeren fase 2 afwegingskader (ambtelijke organisatie).

Definitief besluit nemen

- STAP 7 Financiële aspecten aan te wijzen opvanglocatie(s) in kaart brengen (ambtelijke organisatie).
- STAP 8 Collegebesluit over locaties en informeren raad (college).
- STAP 9 Voorstel bestuursovereenkomst maken (ambtelijke organisatie).

Realiseren van de locatie

- STAP 10 Uitvoeren fase 3 afwegingskader (ambtelijke organisatie).
- STAP 11 Bestuursovereenkomst waar nodig aanpassen (ambtelijke organisatie) en sluiten (college).
- STAP 12 Ruimtelijke procedures doorlopen (ambtelijke organisatie).
- STAP 13 Locatie openen (ambtelijke organisatie).

Toelichting

Afwegingskader als instrument

Het afwegingskader is een instrument (handvat) dat het college gebruikt bij keuzes voor een aan te wijzen locatie. We hanteren daarbij criteria. Het afwegingskader is ook een instrument om transparant te maken hoe de locatiekeuze tot stand is gekomen; raad en inwoners krijgen inzicht in belangen en afwegingen. Het uiteindelijke doel is om voldoende onderbouwde keuzes te maken die zo evenwichtig mogelijk rekening houden met de behoeften en belangen van omwonenden in de wijken/buurtten, overige betrokkenen en de doelgroepen die gehuisvest moeten worden. Het afwegingskader heeft geen wettelijke of juridische status ten opzichte van de keuzes voor een locatie in relatie tot wet- en regelgeving voor omgevingsplannen, vergunning en handhaving, noch de Omgevingswet. Het afwegingskader is geen middel dat het college gebruikt om mensen het eens te laten worden met elkaar. Soms zijn belangen tegenstrijdig en moet het college pijnlijke keuzes maken.

Toepassen afwegingskader

Het toepassen van het afwegingskader gaat van 'wat', naar 'waar', naar 'hoe'.

- De 'wat' gaat over het type opvanglocatie binnen de context van de visie.
- De 'waar' gaat over welke locaties de juiste mogelijkheden bieden binnen de context van de visie.
- De 'hoe' gaat over hoe we opvanglocaties realiseren en met wie.

Het afwegingskader is domein overstijgend. Dit wil zeggen dat ambtelijk vanuit verschillende disciplines integrale afwegingen worden gemaakt om tot een locatiekeuze te komen. De disciplines die we daarbij minimaal betrekken komen uit het sociale en ruimtelijke domein, openbare orde & veiligheid en communicatie.

Trechteren van afwegingen

Het afwegingskader is een breed opgezet instrument. We kijken verder dan geschikte locaties. We kijken ook naar geschiktheid voor de verschillende doelgroepen nieuwkomers, integratiemogelijkheden (meedoen), beschikbaarheid en toegankelijkheid van basisvoorzieningen en participatie. Daarnaast kijken we ook naar de mate van impact voor de omgeving van de beoogde locatie(s). Aandachtspunten en risico's brengen we in beeld. En we nemen maatregelen om risico's zoveel als mogelijk te beheersen.

De afwegingen trechteren we, waarmee we uiteindelijk een afgewogen keuze maken voor een specifieke opvanglocatie. De criteria genoemd in bovenstaand kader voor de fases 1 en 2 staan in willekeurige volgorde. Het wettelijk kader, de bestuurlijke afspraken en de doelgroep nieuwkomers zijn bepalend voor de overige criteria.

4.5 Evaluatie

- Elke drie jaar een evaluatie van de visie op de brede opgave van opvang van nieuwkomers.
- Bij elke opvanglocatie een half jaar na opening een evaluatie, daarna jaarlijks op de betreffende locatie. Opvanglocaties zijn van toepassing voor vluchtelingen uit Oekraïne en voor asielzoekers.
- Delen en leren van lessen van andere gemeenten tijdens provinciale regietafels.

5. Betrokkenenparticipatie en communicatie

We werken samen aan Lochem. We nemen verantwoordelijkheid door in samenspraak met inwoners en organisaties keuzes te maken en oplossingen te bedenken voor de toekomst van onze gemeente. We leggen onze keuzes uit en staan open voor feedback. Dit willen we zoveel als mogelijk toepassen op alle drie de thema's: huisvesting, meedoen en basisvoorzieningen.

Maatschappelijk belang naast individuele belangen

Juist bij de opvang van nieuwkomers is het samenwerken met inwoners en organisaties soms spannend en ingewikkeld. Het maatschappelijk belang kan schuren met het belangen van inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties. Toch willen we invulling geven aan de opvang van mensen die hun land zijn ontvlucht. Dat betekent dat we ook keuzes moeten maken. Daarvoor maken we als overheid keuzes, voor het algemeen maatschappelijk belang met voldoende aandacht voor andere belangen.

Participatie is maatwerk

Participatie is maatwerk. Per situatie willen we afwegen welke vorm van participatie passend is, wat het doel is en met welke belanghebbenden we te maken hebben. Bij het plan van aanpak realisatie (fase 3) voor locatiekeuzes is participatie een vast onderdeel. Waar het gaat om keuzes over locaties/ huisvesting kiezen we voor informeren en raadplegen. Dit omdat de keuze van een locatie vaak gevoelig ligt. Het college beslist, en informeert en/of consulteert belanghebbenden. Het college neemt de uitkomsten van de consultatie mee in de verdere uitwerking.

Die verdere uitwerking kent vaak ook een wettelijk kader. Denk aan participatie in het kader van de Omgevingswet en aan het democratisch recht om in te spreken bij de gemeenteraad. Is een locatie bekend en wordt deze ontwikkeld, dan werken we met een klankbordgroep van omwonenden/belanghebbenden. Binnen kaders denken zij mee om het plan ook voor hen zo goed mogelijk in te passen in de omgeving. Ook is hier ruimte om zorgen te delen. En in gesprek te gaan over verbeterpunten als een locatie eenmaal wordt bewoond.

Hierna een toelichting welke trede van de participatieladder van toepassing is per thema van de visie. Binnen thema's als meedoen en voorzieningen beschikbaar houden is er vaak meer ruimte voor betrokkenenparticipatie (samen toewerken naar een bepaalde uitkomst).

Thema	Trede van de participatieladder	Wat gebeurt er met de inbreng?	Toelichting
1. Opvanglocatie(s)/ huisvesting	1. Informeren College neemt een besluit en informeert belanghebbenden. 2. Raadplegen College luistert naar inwoners en partners, om zoveel mogelijk ook hun belangen en perspectief mee te wegen in het besluit dat het college neemt, om de komst van de voorziening zo acceptabel mogelijk te maken.	1 en 2. Het college neemt de resultaten mee als advies en suggesties bij de verdere uitwerking.	Een klankbordgroep is gesprekspartner als het plan voor de locatie wordt uitgewerkt (fase 3 in het afwegingskader). Gemeente/ COA en deelnemers gaan in gesprek over de rol en de onderwerpen die hier aan de orde komen.
2. Nieuwkomers doen mee 3. We houden oog voor beschikbaarheid en toegankelijkheid van onze basisvoorzieningen	1. Informeren 2. Raadplegen 3. Adviseren 4. Co creatie (meedenken en meedoen) 5. Burgerinitiatief	1. informeren: zie hierboven 2. raadplegen: zie hierboven 3. De ideeën krijgen een volwaardige rol in de ontwikkeling van beleid. De gemeente kan wel beargumenteerd afwijken van het ontvangen advies. 4. College en/of raad nemen het uiteindelijke besluit over het voorstel, voorbereid door gemeente en partners samen. 5. Het college ondersteunt een initiatief van inwoners, in dit geval gericht op meedoen	Meedoen gaat over o.a school, taal, werk, sociaal leven. Hoe deze participatie vorm krijgt, is maatwerk per fase en per situatie. Van beleidsvoorbereiding tot en met uitvoering en evaluatie. Ook is het denkbaar dat inwoners en partners zelf initiatieven ontwikkelen.

Communicatie

Een randvoorwaarde voor betrokkenenparticipatie is dat informatie toegankelijk en beschikbaar is. Als mensen meer bekend zijn met de opgave, de rollen en verantwoordelijkheden en de groepen nieuwkomers, dan bevordert dat de gelijkwaardigheid in het gesprek. We gaan op zoek naar de informatiebehoefte en communicatievormen die daarbij passen.

Tot slot

U las dat migratie van alle tijden is. We schaarste kennen. En wat vandaag geldt, morgen alweer anders kan zijn. Verantwoordelijkheden in de asielopgave nemen toe en verschuiven naar gemeenten. Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid.

Dit doen we door nieuwkomers een thuis te bieden. Waar nieuwkomers kunnen meedoen in het dagelijkse leven en waarin we kansen zien. We houden oog voor de beschikbaarheid en toegankelijkheid van basisvoorzieningen, waarbij we zo min mogelijk extra druk op voorzieningen nastreven. En waarbij nieuwkomers in harmonie samenleven met onze inwoners. U las dat wij als gemeente de maatschappelijk opgave als uitgangspunt zien, ook als er geen wettelijke plicht is. We hebben met onze visie een meerjarige koers die ons helpt richting structurele oplossingen. We leggen focus op drie thema's, passende huisvesting, meedoen in de samenleving en beschikbaarheid en toegankelijkheid van basisvoorzieningen.

We kunnen dit alleen bereiken als we ons verenigen. Dan kunnen we een thuis bieden aan nieuwkomers in de gemeente Lochem en de balans houden met de belangen van onze inwoners. Waar we samen leven, wonen en werken.

Begrippenlijst

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's)

Jonge vluchtelingen, met of zonder status, die zonder hun ouders en begeleiding naar Nederland komen. Deze doelgroep heeft veel begeleiding nodig in hun ontwikkeling naar volwassenheid.

Arbeidsmigrant

Persoon die tijdelijk in Nederland komt om te werken.

Asielzoeker

Een asielzoeker vraagt bescherming aan in een ander land. Het is nog niet bepaald of deze persoon bescherming nodig heeft. De IND bepaalt in de asielprocedure of een asielzoeker internationale bescherming nodig heeft. Als dit zo is, dan spreken we over een vluchteling.

Derdelander

Persoon met een andere nationaliteit dan die van één van de lidstaten van de Europese Unie, Noorwegen, IJsland, Liechtenstein of Zwitserland. Ook staatlozen worden tot derdelanders gerekend.

Ontheemden

Europese vluchtelingen, waaronder Oekraïense ontheemden.

Statushouders en nareizigers

Statushouders, ook wel vergunninghouders, zijn vluchtelingen die een status kregen om permanent in Nederland te verblijven. Statushouders hebben een inburgeringsplicht. Nareizigers zijn directe familieleden van de statushouder.

Uitgeprocedeerde asielzoekers

Asielzoekers van wie de asielaanvraag definitief is afgewezen.

Veiligelanders

Asielzoekers die afkomstig zijn uit een land dat op de lijst van veilige landen van herkomst staat.

Vluchteling

Iemand is een vluchteling als de IND heeft bepaald of iemand internationale bescherming nodig heeft.

Waar-vraag

Waar de locatie gerealiseerd wordt en hoeveel locaties er gerealiseerd worden, is afhankelijk van de opgave. Met het afwegingskader wordt antwoord gegeven op de waar vraag en de hoeveelheid locaties.

Wat-vraag

Duiding van type locatie, omvang (passend bij de kernen) en tijdsduur. Met het afwegingskader wordt antwoord gegeven op welke type locatie het meest passend is. Wanneer de gemeente de locatie zelf exploiteert zal het afwegingskader ook antwoord geven op omvang en tijdsduur. Wanneer er een bestuursovereenkomst gesloten wordt met een andere partij, zal omvang en tijdsduur onderdeel van die afspraken zijn. Het is mogelijk dat aspecten van het afwegingskader de omvang en tijdsduur kaderen.

Hoe-vraag

De hoe-vraag is de uitwerking van fase 3 in het afwegingskader. Hoe dit er uit gaat zien, is afhankelijk van de uitkomsten van fase 1 en 2. We zetten in op samenwerking met de directe omgeving, samenwerkingspartners en samenlevingsopbouw. We gaan er van uit dat het COA de expertise in huis heeft als het gaat om integratie in de samenleving.

Postbus 17, 7240 AA Lochem
T (0573) 28 92 22

info@lochem.nl
www.lochem.nl

